

УДК 378.016:[373.3.011.3-051:003-028.31]

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2024.3.9>

Тетяна СУРЖУК

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти, Рівненський державний гуманітарний університет, вул. Пластова, 31, м. Рівне, Україна, 33010

ORCID: 0000-0002-2104-0015

Людмила БІСОВЕЦЬКА

кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти, Рівненський державний гуманітарний університет, вул. Пластова, 31, м. Рівне, Україна, 33010

ORCID: 0000-0003-0318-5963

Бібліографічний опис статті: Суржук, Т., Бісовецька, Л. (2024). Вдумливе читання наукових текстів як засіб формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкових класів. *Acta Paedagogica Volynienses*, 3, 63–70, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2024.3.9>

ВДУМЛИВЕ ЧИТАННЯ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті висвітлено проблему формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкових класів через використання вдумливого читання наукових текстів як засобу навчання. Ця проблема в сучасних реаліях має значний інтерес, оскільки читацька і текстова компетентності майбутнього педагога складають широкий спектр знань, умінь, навичок, здібностей, що пов'язані з написанням, сприйняттям, розумінням наукових текстів; інтерпретацією інформації, способами її опрацювання. Робота спрямована на розкриття практичного значення наскрізного вміння вдумливо читати, пошуку ефективних засобів формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкових класів. Результати досліджень українських науковців указують на певні проблеми з якістю читання, що є базовою навичкою для становлення людини в професії, її життєвого поступу, розв'язання життєвих викликів. Зважаючи на мету і завдання освітньо-професійних програм підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності Початкова освіта, представлено розуміння авторами вдумливого читання наукових текстів як інтегрованої професійної здатності майбутнього педагога, у якій об'єднуються вміння майбутнього педагога використовувати наскрізне вміння читати (орієнтуватися в структурі наукового тексту; сприймати його цілісно; розуміти його зміст у повній мірі (опрацювати наукові терміни та незрозумілі слова); виокремлювати наукову інформацію; розуміти логічні та причинно-наслідкові зв'язки в тексті; рефлексувати щодо змісту і форми наукового тексту) та збагачувати власний професійний, життєвий, інтелектуальний, соціальний досвід як основу для повноцінного саморозвитку та участі в життєвих процесах розвитку освіти.

Мета статті – дослідити процес використання здобувачами вищої освіти вдумливого читання наукових текстів як засобу формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкових класів.

Автори вважають, що вдумливе читання наукових текстів є засобом формування фахових компетентностей у здобувачів вищої освіти, оскільки науковий текст є 1) джерелом знань, в якому конкретизуються, уточнюються, поглиблюються відомості, одержані від викладача; 2) об'єктом вивчення та дослідження; 3) може виступати «посередником» між здобувачем і процесами, що відбуваються в освіті.

У розвідці використано комплекс методів дослідження: загальнонаукові (аналіз, синтез, абстрагування); емпіричні (спостереження); педагогічний експеримент, у якому подано методичні орієнтири, що можуть бути основою для створення комплексу творчих завдань на оволодіння здобувачами вищої педагогічної освіти вдумливим читанням наукових текстів.

У процесі розробки творчих завдань для формування вдумливого читання наукових текстів було взято до уваги те, що читання – це процес не тільки сприймання, а й формування самостійних думок, умовиводів, висновків; ефективність процесу використання вдумливого читання здобувачами вищої освіти значною мірою залежить від здатності викладача переконати студентів у цінності відповідного наскрізного вміння, від вдалого вибору засобів навчання.

Ключові слова: читання, вдумливе читання, наукові тексти, засіб навчання, фахові компетентності, здобувачі вищої освіти, творчі завдання.

Tetiana SURZHUK

PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Theory and Methodology of Primary Education, Rivne State University for the Humanities, 31 Plastova str., Rivne, Ukraine, 33010

ORCID: 0000-0002-2104-0015

Liudmyla BISOVETSKA

PhD in Philological Sciences, Associate Professor at the Department of Theory and Methodology of Primary Education, Rivne State University for the Humanities, 31 Plastova str., Rivne, Ukraine, 33010

ORCID: 0000-0003-0318-5963

To cite this article: Surzhuk, T., Bisovetska, L. (2024). Vdumlyve chytannya naukovykh tekstiv yak zasib formuvannya fahovykh kompetentnostej majbutnih uchyteliv pochatkovykh klasiv [Thoughtful reading of scientific texts as a means of forming professional competencies future primary school teachers]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 3, 63–70, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2024.3.9>

THOUGHTFUL READING OF SCIENTIFIC TEXTS AS A MEANS OF FORMING PROFESSIONAL COMPETENCIES FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

The article highlights the problem of formation of professional competencies of future primary school teachers through the use of thoughtful reading of scientific texts as a means of teaching. This problem is of great interest in modern realities, since the reading and textual competencies of the future teacher make up a wide range of knowledge, skills, abilities related to writing, perception, understanding of scientific texts; interpretation of information, ways of its processing. The work is aimed at revealing the practical significance of the cross-cutting ability to read thoughtfully, finding effective means of forming professional competencies of future primary school teachers. The results of research by Ukrainian scientists indicate certain problems with the quality of reading, which is a basic skill for becoming a person in the profession, his life progress, and solving life challenges. Taking into account the purpose and objectives of educational and professional training programs for higher education applicants in the specialty Primary Education, the authors' understanding of thoughtful reading of scientific texts as an integrated professional ability of a future teacher, which combines the skills of a future teacher to use the cross-cutting ability to read (navigate in the structure of a scientific text; perceive it holistically; understand its content to the fullest (work out scientific terms and unfamiliar words); isolate scientific information; understand logical and cause-and-effect relationships in the text; reflect on the content and form of the scientific text) and enrich their own professional, life, intellectual, social experience as a basis for full self-development and participation in the life processes of education development.

The aim of the article is to study the process of using thoughtful reading of scientific texts by higher education students as a means of forming professional competencies of future primary school teachers.

The authors believe that thoughtful reading of scientific texts is a means of forming professional competencies in higher education applicants, since a scientific text is 1) a source of knowledge in which the information received from the teacher is itemized, expanded, explained in depth; 2) the object of study and research; 3) can act as an "intermediary" between the applicant and the processes taking place in education.

A set of research methods was used in the research: general scientific (analysis, synthesis, abstraction); empirical (observations); a pedagogical experiment in which methodological guidelines are presented, which can be the basis for creating a set of creative tasks for mastering the thoughtful reading of scientific texts by applicants for higher pedagogical education.

In the process of developing creative tasks for the formation of thoughtful reading of scientific texts, it was taken into account that reading is a process not only of perception, but also of the formation of independent thoughts, inferences, conclusions; The effectiveness of the process of using thoughtful reading by higher education students largely depends on the teacher's ability to convince students of the value of the relevant cross-cutting skill, on the successful choice of teaching tools.

Key words: reading, thoughtful reading, scientific texts, cross-cutting reading skills, text analysis, critical thinking; teaching aid, professional competencies, higher education applicants, creative tasks.

Постановка проблеми. Для формування культури професійної самореалізації (само-розвитку), як наголошує О. Семенов (Семенов, 2012, с. 287), важлива передусім культура читання, укладання і створення якісного наукового тексту, що передбачає оволодіння текстовою компетентністю. Цю компе-

тентність майбутнього педагога складають широкий спектр знань, умінь, навичок, здібностей, що пов'язані з написанням, сприйняттям, розумінням, інтерпретацією різних за жанровою і стилістичною належністю текстів, а також готовність моделювати, продукувати зв'язний текст з урахуванням

структурно-сміслових, жанрово-композиційних особливостей.

Для формування та розвитку фахових компетентностей, реалізації програмних результатів навчання здобувачів вищої педагогічної освіти важлива культура читання, одна з функцій пізнавальної діяльності людини, що спрямована на вилучення наукової інформації із друкованих джерел. Серед факторів, що знижують швидкість читання, фахівці називають неухважність, відсутність мети читання, нездатність виділити потрібну інформацію, зрозуміти смисл слова, тексту.

Актуальністю виділеної проблеми обумовлюється необхідність вивчення низки фахових дисциплін на педагогічному факультеті з акцентуванням уваги здобувачів на вдумливому читанні наукових текстів. Початковий курс української мови охоплює питання лексики, фонетики, словотвору, граматики, тому здобувачам вищої освіти спеціальності Початкова освіта необхідно оволодівати знаннями сучасної літературної мови та методики навчання української мови в початкових класах. Вміння швидко та якісно сприймати й опрацьовувати наукові тексти із зазначених питань, знання методичних аспектів оволодіння вдумливим читанням у дорослому віці дозволять здобувачам максимально використовувати здобуті знання у практичному досвіді та сприятимуть формуванню фахових компетентностей майбутніх учителів початкових класів.

Невід'ємними фаховими компетентностями педагога визнано такі: здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності; здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти; здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання читацьких уподобань, діапазону

й культури читання, розвитку відповідної компетентності здобувачів освіти й формування компетентного читача досліджували Н. Бібік, М. Вашуленко, Н. Волошина, Н. Головченко, О. Горошкіна, І. Гудзик, С. Косянчук, О. Міщенко, В. Мартиненко, О. Пометун, К. Пономарьова, О. Савченко, В. Сухомлинський, О. Сухомлинська, А. Фасоля, Н. Чепелева, Т. Яценко й інші науковці. У їхніх працях розкрито специфіку читання як виду мовленнєвої діяльності у взаємозв'язку з іншими; обґрунтовано наукові засади формування читацької компетентності, її зміст і структуру, виділено й схарактеризовано компоненти; розроблено методику роботи з текстами на основі взаємозв'язаного розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності із застосуванням різних видів і стратегій читання тощо. Проте більшість наукових праць присвячені аналізу свідомого (вдумливого) читання творів художньої літератури, тоді як специфіці читання наукової літератури приділено значно менше уваги.

Мета статті – дослідити процес використання здобувачами вищої освіти вдумливого читання наукових текстів як засобу формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкових класів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У 2023 році, як зазначає А. Мірошнікова (Мірошнікова, 2024), з'явилися нові докази того, що наукові тексти ефективніші для прокачування читацьких навичок, ніж художні. Два нових дослідження американських учених, проведені Гарвардським університетом і Університетом Брауна, довели: навчальні програми з читання та обговорення інформаційно насичених науково-популярних текстів можуть призвести до 20% покращення розуміння прочитаного (що доведено результатами іспитів).

Пропонована наукова розвідка продовжує дослідження авторами (Суржук, Бісовецька, 2023) проблеми удосконалення вдумливого читання здобувачами вищої освіти.

На думку дослідників (Старагіна, Терещенко, Панченков, 2020, с. 15), поглиблений науковий аналіз особливостей когнітивної діяльності особи під час читання привів дослідників до висновку, що базовими читацькими пізнавальними процесами, які значною мірою забезпечують сприйняття тексту в його формальній, смисловій, інтенційній дискретності

й водночас цілісності, є такі: 1) знаходження інформації, поданої в явному вигляді, безпосередньо або опосередковано; 2) формулювання простих висновків на основі інформації, яка подана в тексті як явно, так і латентно; 3) інтерпретування й узагальнення (інтегрування) інформації; 4) аналізування та оцінювання змісту тексту й способів його донесення, а саме мовних особливостей та структури тексту.

Науковець В. Кизилова (Кизилова, 2022, с. 28) констатує, що в Україні проблемі розвитку навичок ефективного читання в дорослих належної уваги не приділялося. Критеріями та показниками сформованості навичок ефективного читання у здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня ОП «Початкова освіта» автор статті «Розвиток навичок ефективного читання в здобувачів вищої освіти: з досвіду роботи» вважає: знання теоретичних положень (основні техніки ефективного читання; ефективні способи запам'ятовування прочитаного; суть роботи над удосконаленням навичок швидкості читання в дорослому віці тощо; взаємозв'язок понять критичне читання і критичне мислення; види аналітичної роботи над текстом як засобом навчання ефективного читання); практичні вміння (дотримання норм сучасної української літературної мови як показника правильності читання, основних положень виразності читання; практичне використання методик та технологій критичного читання, методики аналітичної роботи над текстом; вміння працювати з електронними банками інформації; укладати список наукової літератури за ключовими словами; створювати мультимедійний електронний текст). Вона доводить необхідність введення в освітній процес авторського курсу «Ефективне читання» (Кизилова, 2022, с. 29), який спрямовано на формування в здобувачів освіти читацької грамотності, ознайомлення з основними техніками й методиками ефективного читання, вироблення вмінь швидко та якісно сприймати й опрацьовувати текстову інформацію, що є невід'ємним складником успішного навчання в закладах вищої освіти.

Вивченням особливостей сприйняття та опрацьовування наукового тексту здобувачами вищої освіти займається Т. Декшна (Декшна, 2010). Дослідниця звертає увагу на труднощі, які необхідно долати в процесі роботи над

науковим текстом. Вона зазначає, що науковий текст характеризується чітким змістом і чітким вираженням думки. Неясності, які знижують доступність та зрозумілість тексту, виникають при перенасиченні наукового тексту вузько-спеціальною термінологією та при ускладненому синтаксисі. Неясності провокуються відсутністю дефініцій при термінах; загальним графічним виглядом тексту, його поділом на абзаци, розділи, що може піднімати рівень його доступності або ж занижувати його. Утруднення сприймання пояснюється складністю самої думки автора, несподіваністю та незвичністю такої думки, заплутаністю викладу та вираження думки, відхиленням думки в сторону, незнайомим словом. Незрозумілість може бути ненавмисною та навмисною.

Повністю зрозуміти науковий текст вдається, якщо: усім термінам дано визначення і пояснення; додаткову інформацію висвітлено у формах уточнення, приєднання; розкрито достатньо ознак предмета, щоб уявлення про нього склалося у повній мірі; враховано обізнаність здобувачів у конкретній галузі та тематиці. Полегшенню сприймання наукового тексту сприяє зниження напруженості викладення. Ненапружений текст – це логічно розгорнутий текст без пропусків змістових ланцюжків, без стрибків в тема-рема-тичних послідовностях. Отже, полегшувати сприймання тексту так само як і ускладнювати його можуть багато факторів, на які слід звертати увагу авторам наукових текстів, учителям та здобувачам освіти.

Автори навчально-методичного посібника «Навчально- й науково-дослідна робота студентів» М. Пентилюк, В. Олексенко, І. Гайдаєнко, Т. Окунович (Пентилюк, Олексенко, Гайдаєнко, Окунович, 2020) наголошують на тому, що читати літературу необхідно критично, щоб не потрапити в полон «чужих» думок. Опрацьовуючи наукові джерела, доцільно дотримуватися хронологічного принципу ознайомлення. Читання й реферування – це творча робота. Тому варто не просто конспектувати, цитувати, механічно переказувати думки й погляди вчених, а критично сприймати їх, зіставляти погляди різних науковців, виявляти суперечності, якщо вони є, і своє ставлення до них: міркувати, коментувати, оцінювати, робити висновки (Пентилюк, 2020, с. 28–30). Читання – це процес не тільки сприймання, а й формування

самостійних думок, умовиводів, висновків. Перш, ніж висловити ту чи ту думку, варто добре обдумати її, «виносити» і, тільки переконавшись у тому, що вона «визріла», надати їй словесної форми.

Щоб досягти повного розуміння повідомлення, викладеного у тексті, потрібно читати повільно, вдумливо і уважно. М. Адлер (Адлер, 2018) дійшов висновку, що існує чотири методи читання: елементарний, інспекційний, аналітичний, дослідницький. Навичок елементарного читання здобувачі освіти набувають ще у початковій школі. Найбільш поширеним є аналітичне читання. Дослідницьке та інспекційне читання являє собою досить специфічні види діяльності, які зацікавлять зокрема науковців, студентів-магістрантів.

Про повне сприймання, усвідомлення та розуміння тексту, на думку В. Садкіної (Садкіна, 2020, с. 94), свідчить опанування такими аспектами: загальна орієнтація у змісті тексту та розуміння його цілісного змісту; виявлення інформації; інтерпретація тексту; рефлексія на зміст тексту; рефлексія на форму тексту.

Спираючись на дослідження сучасних українських науковців і власний досвід, робимо узагальнення про те, що розвиток у здобувачів вищої освіти вдумливого читання наукових текстів відбувається за таких умов: усвідомлення мети такого читання; дотримання повільного темпу читання й уважного ставлення до слова; виявлення здатності опрацювати значення термінів, виділяти і розуміти наукову інформацію, аналізувати її; виконання творчих завдань у процесі аудиторної і самостійної роботи на розвиток читацьких і текстових умінь; використання нового досвіду під час педагогічної практики.

Отже, вдумливе читання наукових текстів – це інтегрована професійна здатність, у якій об'єднуються вміння майбутнього педагога використовувати наскрізне вміння читати (орієнтуватися в структурі наукового тексту; сприймати його цілісно; розуміти його зміст у повній мірі (опрацювати наукові терміни та незрозумілі слова); виокремлювати наукову інформацію; розуміти логічні та причинно-наслідкові зв'язки в тексті; рефлексувати щодо змісту і форми наукового тексту) та збагачувати власний професійний, життєвий, інтелектуальний, соціальний досвід як основу для повноцін-

ного саморозвитку та участі в життєвих процесах розвитку освіти.

Ефективність процесу використання вдумливого читання здобувачами вищої освіти значною мірою залежить від зацікавленості викладача у переконанні студентів щодо цінності наскрізного вміння читати, від вдалого вибору засобів навчання. Виходячи з того, що засіб навчання – це сукупність предметів, ідей, явищ і способів дій, які забезпечують реалізацію освітнього процесу (Фіцула, 2006, с. 111), вважаємо, що вдумливе читання наукових текстів є засобом формування фахових компетентностей у здобувачів вищої освіти. Адже опрацьовуючи наукові тексти, майбутні фахівці відновлюють у пам'яті, повторюють та закріплюють здобуті на заняттях знання, виконують різні види самостійної роботи. Науковий текст є 1) джерелом знань, в якому конкретизуються, уточнюються, поглиблюються відомості, одержані від викладача; 2) об'єктом вивчення та дослідження; 3) може виступати «посередником» між здобувачем і процесами, що відбуваються в освіті (вивчення освітніх, навчальних програм; дослідження особливостей пізнавальних процесів, умов розвитку пізнавальних інтересів учнів початкових класів; створення освітнього середовища, забезпечення різних форм інтегрованого навчання тощо).

Наведемо приклади творчих завдань на формування вдумливого читання, що використовують викладачі дисципліни «Лінгводидактичний аналіз тексту» вибіркового компоненту освітньо-професійної програми «Початкова освіта» Рівненського державного гуманітарного університету.

Завдання 1. Укладіть термінологічний словник, подавши визначення термінів: *науковий стиль; термін, цитата; публіцистичний стиль; фігури накопичення: анафора, епіфора, епанода, анадиплоза, полісендитон, градація; фігури уникнення: еліпсис, зевгма, асиндетон; фігури переміщення: паралелізм, хіазм, інверсія; офіційно-діловий стиль.*

Завдання 2. Яку підказку адресату дає автор наукового тексту, використовуючи написання великими літерами, жирним шрифтом?

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА НАУКА
Принципи навчання української мови
Методи навчання

Дидактичні засоби навчання МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ

Психологічні і лінгвістичні засади методики навчання грамоти

Короткий огляд історії методів навчання грамоти

Особливості сучасного звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти

Завдання 3. З якою метою в поданих наукових текстах використано велику літеру?

1. *Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки. НУШ – це школа, до якої приємно ходити учням.*

2. *Основні вимоги до оформлення списку використаних джерел мають відповідати ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».*

Наведемо приклади творчих завдань на формування вдумливого читання, що використовують викладачі дисципліни «Методика навчання української мови» професійного компоненту освітньо-професійної програми «Початкова освіта» РДГУ.

Завдання 1. Прочитайте текст, у якому пропущено методичні та лінгводидактичні терміни. Заповніть пропуски словами з дужок.

Удосконалення змісту, структури і методики навчання української мови ґрунтується на нових досягненнях лінгвістичної науки. (1) стала теоретичною основою розвитку зв'язного мовлення школярів (до цього спиралося на інтуїцію, мовне чуття, найчастіше на зразок). Предметом психолінгвістики є закономірності породження і сприйняття висловлювань. Одним із результатів розвитку цієї галузі науки стала (2). (М. Вашуленко).

(Теорія лінгвістики тексту (1); теорія мовленнєвої діяльності (2)).

Завдання 2. Дайте відповіді на такі запитання: Я задумала (в) склад (слово)...

◦ *У складі один звук. Який він – голосний чи приголосний?*

◦ *У складі два звуки. Які це звуки?*

◦ *У складі три звуки. Скільки у ньому голосних? Скільки приголосних?*

◦ *У складі чотири звуки. Скільки у ньому приголосних? Чому?*

◦ *У слові є приголосні й один голосний звук. Скільки у слові складів? Назвіть такі слова.*

◦ *У слові три приголосних і три голосних звуки. Скільки складів у слові? Наведіть приклади таких слів.*

◦ *У слові всього два звуки. Скільки у слові складів? (Однозначної відповіді немає: Ау! Тс.)*

Завдання 3. Випишіть основні поняття, з якими ви ознайомились під час вивчення теми (наприклад: *адаптація тексту; активізація словника учня; аудіювання; говоріння; пасивний словник учня; розвиток мовлення; уява в розвитку мовлення*). Дайте визначення цим поняттям, використовуючи посібники та словники-довідники основних термінів і понять з методики української мови.

Завдання 4. У підручнику української мови К. Пономарьової (Пономарьова, 2020) реалізовано дослідницький підхід до вивчення знань з мови, який передбачає послідовне виконання таких операцій: 1) знаходження певних мовних одиниць або явищ у реченні або тексті; 2) проведення дослідження за поданим у підручнику алгоритмом; 3) формулювання висновку; 4) перевірка власної думки за поданим нижче правилом.

Використайте зазначений підручник для пояснення засвоєння третьокласниками поняття «орфограма» (Пономарьова, 2020, с. 71).

Завдання 5. Після дослідження мовної одиниці або мовного явища учні виконують низку завдань.

Розподіліть завдання підручника на три групи – на розуміння, засвоєння і застосування нових знань (Пономарьова, 2020, с. 71–72).

Робота зі здобувачами вищої освіти на практичних і лабораторних заняттях дисциплін професійного і вибіркового компонентів освітньо-професійної програми засвідчила, що розвиток вдумливого читання наукових текстів можна розглядати як засіб формування професійних компетентностей майбутніх учителів початкових класів, що активізує їхнє творче мислення й пізнавальну самостійність.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Читання є найважливішим способом засвоєння базової інформації, специфічною формою комунікативно-пізнавальної діяльності особистості, одним із основних чинників її саморозвитку, тому ефективність читання визначається рівнем сформованості читацької компетентності як пріоритетного компонента загальноосвітньої підготовки молодшої людини.

Вдумливе читання наукових текстів – це складний вид діяльності, що передбачає низку розумових операцій, а саме: розуміння наукового тексту; тлумачення його змісту; запам'ятовування інформації, використання її для збагачення набутого досвіду новими знаннями.

Виконанням здобувачами вищої педагогічної освіти творчих завдань з вдумливого читання та опрацювання наукових текстів забезпечується формування професійних компетент-

ностей майбутніх учителів, оскільки в цьому процесі відпрацьовується здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей початкової освіти тощо; активізується творче мислення й пізнавальна самостійність.

Перспективу дослідження вбачаємо в аналізі вдумливого читання текстів публіцистичного стилю та аналізі науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Адлер М. Як прочитати книгу. Класичний посібник із розумного читання. Київ : КМ-Букс, 2018. 456 с.
2. Декшна Т. А. Психологічний аналіз сприйняття студентами наукового тексту. *Вісник психології і педагогіки*. URL: <https://www.psyh.kiev.ua>. (дата звернення 21.05.2024 р.)
3. Кизилова В. В. Розвиток навичок ефективного читання в здобувачів вищої освіти: з досвіду роботи. *Освіта та педагогічна наука*. 2022. № 1 (179). С. 27–37.
4. Мірошнікова А. Суперлегке читання: сім ефективних технік роботи з текстом. *Освіторія. Медіа*. 08.03.2024 URL: <https://osvitoria.media/experience/superlegke-chytannya-sim-efektyvnyh-tehnik-roboty-z-tekstom/> (дата звернення 21.05.2024 р.)
5. Пентиліук М. І., Олексенко В. П., Гайдаєнко І. В., Окуневич Т. Г. Навчально- й науково-дослідна робота студентів-філологів: навчально-методичний посібник для студентів. Вид. 2-е, переробл. й доповн. Херсон: Айлант, 2020. 158 с.
6. Пономарьова К. Українська мова та читання : Підручник для 3 класу ЗЗСО (у 2-х частинах) : Частина 1. Київ : УОВЦ «Оріон», 2020. 160 с.
7. Садкіна В. І. Усвідомлене читання – SKILLS на все життя. Харків : Видавнича група «Основа», 2020. 96 с.
8. Семенов О. М. Науковий текст як засіб професійної самореалізації дослідника. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології* : науковий журнал. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. № 7 (25). С. 286–294.
9. Старагіна І. П., Терещенко В. М., Панченков А. О. Нова українська школа: розвиток читацької компетентності в учнів початкової школи в системі інтегрованого навчання : навчально-методичний посібник. Харків : Соняшник, 2020. 176 с.
10. Суржук Т. Б., Бісовецька Л. А. Удосконалення вдумливого читання здобувачів вищої освіти педагогічного факультету. *Acta Paedagogica Volynienses*. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. № 4. С. 82–88.
11. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2006. 352 с.

REFERENCES:

1. Adler M. Yak prochytyaty knyhu. Klyasychnyi posibnyk iz rozumnoho chytannia [How to Read a Book: The Classic Guide to Intelligent Reading]. Kyiv : KM-Buks, 2018. 456 s. (in Ukrainian)
2. Dekshna T. A. Psykholohichniy analiz spryiniattia studentamy naukovoho tekstu [Psychological Analysis of Students' Perception of a Scientific Next]. *Visnyk psykholohii i pedahohiky*. URL: <https://www.psyh.kiev.ua>. (data zvernennia 21.05.2024 r.) (in Ukrainian)
3. Kyzylova V. V. Rozvytok navychok efektyvnoho chytannia v zdobuvachiv vyshchoi osvity: z dosvidu roboty [Developing Effective Reading Skills in Higher Education Students: Experience from the Field]. *Osvita ta pedahohichna nauka*. 2022. № 1 (179). S. 27–37. (in Ukrainian)
4. Mirosnikova A. Superlehke chytannia: sim efektyvnykh tehnik roboty z tekstem [Super-easy Reading: Seven Effective Techniques for Working with Text]. *Osvitoria. Media*. 08.03.2024 URL: <https://osvitoria.media/experience/superlegke-chytannya-sim-efektyvnyh-tehnik-roboty-z-tekstom/> (data zvernennia 21.05.2024 r.) (in Ukrainian)
5. Pentyliuk M. I., Oleksenko V. P., Haidaienko I. V., Okunevych T. H. Navchalno- y naukovu-doslidna robota studentiv-filolohiv [Educational and Research Work of Philology Students]: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia studentiv. Vyd. 2-e, pererobl. y dopovn. Kherson: Ailant, 2020. 158 s. (in Ukrainian)
6. Ponomarova K. Ukrainska mova ta chytannia [Ukrainian Language and Reading]: Pidruchnyk dlia 3 klasu ZZSO (u 2-kh chastynakh) : Chastyna 1. Kyiv : UOVTs «Orion», 2020. 160 s. (in Ukrainian)

7. Sadkina V. I. Usvidomlene chytannia – SKILLS na vse zhyttia [Mindful Reading – SKILLS for Life]. Kharkiv : Vydavnycha hrupa «Osнова», 2020. 96 s. (in Ukrainian)
8. Semenoh O. M. Naukovyi tekst yak zasib profesiinnoi samorealizatsii doslidnyka [Scientific Text as a Means of Professional Self-realisation of a Researcher]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii* : naukovyi zhurnal. Sumy : SumDPU im. A. S. Makarenka, 2012. № 7 (25). S. 286–294. (in Ukrainian)
9. Starahina I. P., Tereshchenko V. M., Panchenkov A. O. Nova ukrainska shkola: rozvytok chytatskoi kompetentnosti v uchniv pochatkovoii shkoly v systemi intehrovanoho navchannia [The New Ukrainian School: Developing Reading Competence in Primary School Students in the System of Integrated Learning] : navchalno-metodychnyi posibnyk. Kharkiv : Soniashnyk, 2020. 176 s. (in Ukrainian)
10. Surzhuk T. B., Bisovetska L. A. Udoskonalennia vdumlyvoho chytannia zdobuvachiv vyshchoi osvity pedahohichnoho fakultetu [Improving Thoughtful Reading of Higher Education Students of the Faculty of Pedagogy]. *Acta Paedagogica Volynienses*. Lutsk: Volynskyi natsionalnyi universytet imeni Lesi Ukrainky, 2023. № 4. S. 82–88. (in Ukrainian)
11. Fitsula M. M. Pedahohika vyshchoi shkoly [Pedagogy of Higher Education]: navchalnyi posibnyk. Kyiv : Akademydav, 2006. 352 s. (in Ukrainian)